

KÖVETELMÉNYRENDSZER

Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar	Oktatási szervezeti egység megnevezése: Közegészségtani Intézet
Tantárgy neve: Magyar egészségügy története, kutatása Tantárgy típusa: kötelező/kötelezően választható/ <u>szabadon választható</u> (a megfelelő aláhúzendó) kódja: AOSKOZ168_1M kreditértéke: 2 pont	
Tantárgy előadójának neve: Dr. Kapronczay Károly	
Tanév: 2010-2011	
A tantárgy feladata a képzés céljának megvalósításában: Az orvostudomány múltja, a neves orvosok életműve iránti érdeklődés szinte az ókortól nyomon követhető. A természettudományos gondolkodás meghonosodása a hagyományos, a tapasztalati alapokon nyugvó medicinát fokozatosan "orvostudománnyá" formálta át, és az új szemléletű orvostudomány elindítójává vált az orvostörténelem művelésének is. A kutatások ösztönzői általában az egyetemek voltak, ahol értékes könyvtárak és irattárak, valamint a múlt század közepétől tanszékek és formálódó egyetemi múzeumok álltak az új szaktudomány művelői rendelkezésére. A magyar és általában Közép-Európa orvostörténet-írására leginkább a német orvostörténeti kutatások gyakoroltak hatást. A XIX. század első felében már jól kimutatható a német pragmatikus orvostörténet-írás hatása a megjelent – igaz gyér számú – hazai orvostörténeti munkákban. E szempontból elsősorban a pesti egyetemen megvédett orvostörténeti témájú disszertációkat kell említenünk.. Az orvostörténelem oktatása: 1835 júliusában Schöpf-Merei Ágoston díjazás nélkül és rendkívüli tanári címmel kérte e tárgy előadását, s ezt 1835. december 12-én elnyerte. A második világháborúval a hazai orvostörténelem művelésének nagy korszaka zárult le, amelynek erényei és alapvetései hatással voltak elmúlt évtizedeink orvostörténeti kutatásaira. A századforduló éveiben jelentkező orvostörténeti kutatók elsősorban az újabb források feltárását, rendezését és a magyar orvostudomány helyének – az egyetemes orvostörténelmen belüli – kijelölését tűzték célul. A második világháború után már más alapokon kezdődött meg az orvostörténelem kutatása, új gyűjteményi rendszerek teremtődtek.	
A tárgy tematikája (lehetőleg heti bontásban, sorszámozva): 1/ Az orvostörténetírás története Orvostörténeti iskolák: az orvostörténelem oktatásának alakulása Európában: a magyar orvosi múlt irodalmi feldolgozásának /Weszprémitől napjainkig/ alakulása, a magyar orvostörténelem oktatásának korszakai, orvostörténeti gyűjtemények, orvostörténeti társasági élet 2./ Az orvosi ismeretek és szemlélet alakulása Görög-római orvosi ismeretek, arab medicina, az ókori ismeretek tovább élése. 3./ Keresztény medicina Salernói iskola, gyógyító szerzetesrendek, a görög-római medicina ismeretei a középkori keresztény gyógyítási „gyakorlatban”. Az orvostörténelem forrásai 4/ Könyvtári források Orvostörténeti könyvtári gyűjtemények, az Orvostörténeti Könyvtár, egyetemi gyűjtemények, ősnymtatványok, RMK orvostörténeti ritkaságai, könyvtári kutatás területei, lehetőségei, bibliográfiák, stb. Jeles hazai könyvtárak orvostörténeti gyűjteményei 5./ Levéltári források A levéltári források területei, az orvostörténeti levéltári kutatás helyei/ országos és megyei levéltárak, egyetemi levéltárak, szaklevéltárak/, az orvosi levéltárak iratainak „műfajai” /oklevelek, anyakönyvek, bizonyítványok, receptek, levelezések, stb./ 6./ Múzeumi források	

Orvostörténeti vonatkozású gyűjtemények kialakulása, története, területei és lehetőségei. A szakmúzeológia területei és problémái. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, a hazai orvos- és gyógyszerészettörténeti múzeumi hálózat. Európai kép.

7./ Művészet és medicina

Orvosi ikonográfia, betegség ábrázolás a képzőművészetben, numizmatika, kisplasztika. Stb.

8./ Orvoscépzés története

Ó- és középkori képzési formák, az európai egyetemi orvoscépzés alakulása. Peregrináció. A hazai orvoscépzés alakulása: egyetemalapítási kísérletek és orvosi karok, peregrináció, magán orvosi iskolák, a nagyszombati orvosi kar /1769, a budai és a pesti korszak/, a kolozsvári egyetem, a debreceni és pozsonyi egyetemalapítás, orvosi karaink a két világháború között.

9./ A hazai egészségügyi igazgatás fejlődése

Az „orvosi hivatalok” középkori formái, a városi és vármegyei szervezetek, a felvilágosult abszolutizmus igazgatási reformja és az orvosi igazgatás helytartótanácsbeli és a vármegyei-városi formái, a minisztériumi rendszer, igazgatási formák az 1876. évi közegészségügyi törvény után, két világháború közötti reformok, jelen formák.

10./ Az orvos és az állam kapcsolata

A hazai orvoslétszám alakulása a 18-20. században, az orvos helye az egészségügyi igazgatásban /1770. 1876. 1908. évi közegészségügyi törvények szerint/, orvosi érdekvédelmi mozgalmak, az érdekvédelem társasági és kamarai formái.

11./ Kórház történet

A betegellátás „történeti” formái /isptály, szerzetesi betegszoba, stb./, a kórházépítést segítő 18. századi uralkodói pénzalapok, a felvilágosult abszolutizmus irányította első kórházépítési program, a kórház, mint a gyógyítás színtere, az 1875. évi hazai kórházi törvény, a második kórházépítési program. Kórházaink a két világháború között, infrastruktúrával kapcsolatos problémák az 1950-es években, stb. betegbiztosítás

12./ Iskolaegészségügy, anya- és csecsemővédelem a dualizmus korában

A gyermekhalandóság a dualizmus kárbán, szervezett iskolaegészségügy kialakítása, gyermek és anyavédelmi mozgalmak, önkéntes szervezetek, társadalmi összefogás lehetőségei és formái, védőnői mozgalmak.

13./ „szakkáder” képzés formái

Sebész képzés, bábaképzés, orvos-sebész képzés az orvosi karon, vöröskeresztes nővérképzés, társasági képzési formák, a nővérképzés államosítása, képzési intézmények a két világháború között. A felsőfokú képzési formák Amerikában és Európában.

14./ A „pesti orvosi iskola” első és második nemzedéke, szerepe a magyar medicina európai színvonalra emelésében

A prevenció elvének kiterjesztése a közegészségügyi jogalkotás területére.

A foglalkozásokon való részvétel követelményei és a távolmaradás pótlásának lehetősége:

Jelenlét: kötelező, max. 3 hiányzás, beszámoló megadott tematikából.

Az igazolás módja a foglalkozásokon és a vizsgán való távollét esetén: orvosi/egyéb igazolás

A félévközi ellenőrzések (beszámoló, zárthelyi dolgozatok) száma, témaköre és időpontja, pótlásuk és javításuk lehetősége:

Számonkérés: gyakorlati jegy, kollokvium: írásbeli. Szorgalmi időszak végén. Megbeszélés és új időpont kiírása szerint.

A félév végi aláírás követelményei (ideértve a hallgató egyéni munkával megoldandó feladatainak számát és típusát is): tesztírás

Az osztályzat kialakításának módja:

A vizsga típusa:

Vizgák követelmények:

A vizsgajelentkezés módja:

A vizsgajelentkezés módosításának rendje:

A vizsgáról való távolmaradás igazolásának módja:

A tananyag elsajátításához felhasználható jegyzetek, tankönyvek, segédletek és szakirodalom listája: Schultheisz Emil, Birtalan Győző: Orvostörténelem. Jegyzet. SOTE. 1986. Budapest. Kapronczay Károly: Fejezetek a 125 év magyar egészségügyének történetéből. Semmelweis OML.2001. Budapest., Dörnyei Sándor: A magyar orvostörténeti szakirodalom. MTI. 2002. Piliscsaba-Bp., A medicina krónikája szerk. Heinz Schott.Officina Nova. 1993.Dortmund.